

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

ХАДЖИНОВ

Рекомендовано Радою з якості вищої освіти

Протокол №12 від 25.06.2025 року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

ступінь освіти	Бакалавр
галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність	С3 Міжнародні відносини
освітня програма	Міжнародні відносини

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ НАСКРІЗНОЇ ПРОГРАМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

РЕКОМЕНДОВАНО

Вченою радою факультету історії та міжнародних відносин

Протокол від 20.06.2025 № 10

Голова

Юрій ТЕМІРОВ

РОЗРОБЛЕНО:

Групою забезпечення ОП «Міжнародні відносини»

Гарант освітньої програми:

К.і.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і

зовнішньої політики

Юрій ТЕМІРОВ

УХВАЛЕНО:

Кафедрою міжнародних відносин і зовнішньої політики

Протокол від 20.06.2025 р. №12

В.о. завідувача кафедри міжнародних відносин і

зовнішньої політики

Валерія ЛИМАР

Завідувач навчальної лабораторії з організації

практичного навчання

_____ Інна ЗАРІШНЯК

«_____» _____ 2025 року

ЗМІСТ

ВСТУП	4
КОМПЛЕКСНА МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ВИДІВ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	4
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ	9
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	12
ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ СПИСКУ РЕКОМЕНДОВАНИХ ПОСИЛАНЬ	14

ВСТУП

Наскрізна програма практичної підготовки – навчально-методичний документ, який визначає завдання, час, місце і порядок проведення практичної підготовки зі спеціальності СЗ Міжнародні відносини ОП «Міжнародні відносини», забезпечивши єдиний комплексний підхід до організації та проведення практичної підготовки, безперервність та наступність у фаховій підготовці здобувачів вищої освіти, органічне поєднання з лабораторними і практичними заняттями, набутими практичними навичками та вміннями здобувачів.

Наскрізну програму практичної підготовки підготовлено відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу імені Василя Стуса», «Правил внутрішнього розпорядку», «Положення про практичну підготовку, стажування та працевлаштування здобувачів вищої освіти Донецького національного університету імені Василя Стуса», «Положення про реалізацію права на академічну мобільність вітчизняних та іноземних учасників освітнього процесу в Донецькому національному університеті».

Освітньою програмою «Міжнародні відносини» ОС «Бакалавр» передбачені такі види практичної підготовки:

Назва	Семестр	Обсяг кредитів ЄКТС
СО «Бакалавр»		
Навчальна (перекладацька) практична підготовка	VI	3
Виробнича практична підготовка	VIII	4

1. КОМПЛЕКСНА МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ВИДІВ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Навчальна (перекладацька) практична підготовка і виробнича практична підготовка покликані закріпити теоретичні знання, сприяти опрацюванню практичних навичок, прищепити позитивне ставлення до обраної професії.

Навчальна (перекладацька) практична підготовка на 3 курсі ОС «Бакалавр» має на меті закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення теоретичних курсів з лінгвістичних дисциплін, а також апробування і вдосконалення на практиці навичок перекладу.

Основними завданнями навчальної (перекладацької) практичної підготовки є:

- закріпити, поглибити і розширити теоретичні і практичні знання з теорії і практики перекладу;
- ознайомлення із сучасними методами та формами організації діяльності перекладача;

- формування у здобувачів навичок і вмінь в галузі письмового та послідовного перекладу;
- ознайомлення із техніками оформлення письмових перекладів, цитувань, посилань, бібліографічних джерел тощо;
- формування навичок редагування перекладів;
- формування навичок користування допоміжними перекладацькими програмами;
- закріплення навичок користування словниками, довідковою літературою, спеціалізованою літературою тощо в процесі здійснення перекладацької діяльності.

Виробнича практична підготовка на 4 курсі ОС «Бакалавр» має на меті подальше розширення та поглиблення професійних навичок і умінь, формування професійних знань і навичок для прийняття самостійних рішень в процесі практичної роботи, участь у протокольних заходах, складання та переклад міжнародних документів, встановлення і підтримання контактів з іноземними партнерами (з врахуванням специфіки баз практичної підготовки).

Основними завданнями виробничої практичної підготовки є:

- ознайомлення з системою органів державної влади і управління; органів дипломатичної служби; структурою організації або установи, яка здійснює міжнародну діяльність;
- вивчення нормативної та договірно-правової бази, яка визначає напрями роботи установи або організації;
- залучення у виробничий процес установи або організації;
- складання аналітичних оглядів за напрямками міжнародного співробітництва установи або організації;
- вивчення процесу укладання угод, ведення переговорів та специфіки організації протокольних заходів в установі або організації;
- підготовка проектів дипломатичних документів, внутрішньої переписки, довідкових матеріалів, прес-релізів тощо;
- збір та опрацювання інформаційних матеріалів;
- переклад документів з іноземної мови.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти передбачає формування та розвиток у здобувачів **компетентностей** відповідно до освітньої програми «Міжнародні відносини» спеціальності СЗ Міжнародні відносини студії ОС «Бакалавр»:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК-3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК-6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК-1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК-2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК-3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК-4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК-5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК-6. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами).

СК-7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК-8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК-9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК-10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК-11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК-12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

СК-13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК-15. Здатність до застосування системи теоретичних знань про переговори як інструмента у стратегії вирішення проблеми; як способу ухвалення рішення шляхом діалогу між учасниками; як каналу комунікації, в якому суб'єкти обмінюються інформацією задля спільного розуміння проблеми та пошуку спільного рішення.

СК-16. Здатність відрізняти переговори від інших практик суспільної комунікації (дебатів, дискусій, обговорень, бесід тощо); знання послідовних етапів у веденні переговорів; розуміння добросовісної (сутнісної) та недобросовісної (маніпулятивної) поведінки учасників переговорів; розпізнавання переговорних «пасток», уникнення переговорних «тупиків»; оцінювання «успіху» у переговорах.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

ПРН-3. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

ПРН-3. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

ПРН-4. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

ПРН-5. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

ПРН-6. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

ПРН-7. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

ПРН-8. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

ПРН-9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

ПРН-10. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.

ПРН-11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні документи.

ПРН-12. Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземні мови, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проєктів.

ПРН-13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

ПРН-14. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

ПРН-15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

ПРН-16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

ПРН-17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

ПРН-19. Володіти навичками пошуку розумних компромісів, активного слухання, постановки запитань, регулювання емоцій, технік перефразування, формулювання безоцінних суджень; надання та отримання зворотного зв'язку.

ПРН-21. Застосовувати принцип неприпустимості корупції та будь-яких проявів недоброчесності у професійній діяльності.

2.ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ

Усі види практичної підготовки проводяться згідно з робочою програмою, якою передбачається:

- визначення бази практичної підготовки;
- призначення керівників;
- підготовка відповідної документації;
- розподіл здобувачів по ділянках роботи;
- методичне забезпечення практичної підготовки;
- контроль з боку кафедри і деканату;
- форми звітності;
- підведення підсумків.

Для реалізації завдань практичної підготовки визначаються відповідні бази їх проведення. Вони щорічно переглядаються і уточнюються, з керівниками баз укладаються договори про проведення практичної підготовки.

Вимоги до баз практичної підготовки:

- відповідність вимогам (компетентності, програмні результати навчання) освітньої програми «Міжнародні відносини»;
- наявність фахівців-професіоналів для керівництва практичною підготовкою, які виконують роботи відповідно до профілю підготовки здобувача вищої освіти, їх компетенція має відповідати вимогам навчальної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності СЗ Міжнародні відносини;
- наявність необхідних умов для організації практичної підготовки: наявність структур, діяльність яких відповідає спеціальності СЗ Міжнародні відносини надання здобувачам вищої освіти на час практичної підготовки можливості працювати на посадах, робота на яких відповідає програмі практичної підготовки, надання права користування матеріалами, необхідними для виконання програми практичної підготовки (з урахуванням специфіки установи).

Можливі бази практичної підготовки:

Навчальна (перекладацька) практична підготовка на 3 курсі ОС «Бакалавр»:

- Інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку» Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки;
- Відділ міжнародних зв'язків ДонНУ імені Василя Стуса;
- Проектний офіс ДонНУ імені Василя Стуса;
- Навчальна лабораторія кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики ДонНУ імені Василя Стуса;
- Міжкафедральна навчально-практична лабораторія професійного зростання та інформаційного забезпечення освітньої діяльності факультету історії та міжнародних відносин ДонНУ імені Василя Стуса;
- Бюро перекладів;
- громадські організації тощо.

Виробнича практична підготовка на 4 курсі ОС «Бакалавр»:

- Міністерство закордонних справ України;

- Комітет з питань інтеграції України з Європейським Союзом;
- Управління міжнародного співробітництва Міністерства культури та інформаційної політики України;
- Державна установа «Український Інститут»;
- Департамент міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької обласної державної адміністрації;
- Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Вінницької обласної державної адміністрації;
- Національний інститут стратегічних досліджень;
- Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова;
- Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва;
- Центр «Нова Європа»;
- Громадська організація «Мережа захисту національних інтересів “АНТС”»;
- Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння;
- Міжнародна громадська організація «Україна – Польща – Німеччина»;
- Громадська організація «Євро регіон Дністер»;
- Донецька обласна громадська організація «Інститут соціальних досліджень і політичного аналізу»;
- Інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку» Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки;
- Радіо «Місто над Бугом»;
- Відділ міжнародних зв'язків ДонНУ імені Василя Стуса;
- Проектний офіс ДонНУ імені Василя Стуса;
- Міжкафедральна навчально-практична лабораторія професійного зростання та інформаційного забезпечення освітньої діяльності факультету історії та міжнародних відносин ДонНУ імені Василя Стуса;
- Навчальна лабораторія кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики ДонНУ імені Василя Стуса;
- Громадські організації тощо.

Розподіл здобувачів за базами практичної підготовки здійснюється кафедрою на основі договорів про співробітництво (про проведення практичної підготовки) Університету з підприємствами, установами, організаціями.

За 2 місяці до початку практичної підготовки відповідальні за її проведення керівники від кафедри подають до лабораторії з організації практичного навчання затвердженні деканом списки здобувачів, які потребують базу для проходження практичної підготовки. Розподіл здобувачів на бази та призначення керівників проводиться спеціальним наказом по університету на основі відповідного подання кафедри.

Контроль за проходженням здобувачами практичної підготовки має на меті надання консультацій та допомоги здобувачам у виконанні індивідуальних планів.

Контроль з боку університету здійснюється:

- проректором (за напрямом діяльності);
- керівником практичної підготовки;

- заступником декана з навчальної роботи факультету історії та міжнародних відносин;
- гарантом освітньої програми;
- завідувачем кафедри.

Навчально-методичне керівництво і виконання програм практичної підготовки здобувачами забезпечують науково-педагогічні працівники кафедри відповідно до розподілу навчального навантаження.

Контролюючий вживає оперативних заходів по усуненню виявлених недоліків у проходженні здобувачами відповідної практичної підготовки.

Обов'язки керівника практичної підготовки від кафедри:

- бере участь у підготовці та проведенні установчої конференції для ознайомлення здобувачів вищої освіти з порядком і вимогами до проходження практичної підготовки, технікою безпеки, графіком роботи, звітною документацією;
- знайомить керівників від бази практичної підготовки з програмою практичної підготовки й обов'язками, які покладаються на них;
- забезпечує постійне керівництво та контроль за виконанням програми практичної підготовки кожним здобувачем;
- надає необхідні консультації здобувачам вищої освіти щодо виконання завдань практичної підготовки;
- погоджує з керівником від бази практичної підготовки тематику індивідуальних завдань;
- періодично інформує заступника декана факультету, завідувача кафедри, керівника практичної підготовки університету про хід практичної підготовки, вирішує з ними поточні питання;
- надає необхідні консультації здобувачам вищої освіти щодо виконання завдань практичної підготовки;
- підводить підсумки практичної підготовки, оцінює роботу кожного здобувача вищої освіти та складає звіт про підсумки проведеної практичної підготовки;
- бере участь у захисті звіту з практичної підготовки.

Обов'язки керівника від бази практичної підготовки:

- здійснює керівництво практичною підготовкою здобувачів відповідно до робочих програм;
- створює необхідні умови для виконання здобувачами вищої освіти програми практичної підготовки, дотримання ними правил внутрішнього розпорядку, не дозволяє залучення здобувачів до роботи, що не відповідає програмі практичної підготовки;
- проводить обов'язкові інструктажі з охорони праці і техніки безпеки;
- дотримується календарних графіків проходження практичної підготовки здобувачами вищої освіти;

– проводить облік та оцінювання виконаної кожним здобувачем роботи, після завершення практичної підготовки характеризує роботу кожного здобувача, на запрошення кафедри бере участь у захисті звіту з практичної підготовки.

Обов'язки і права здобувачів вищої освіти під час її проходження практичної підготовки:

- до початку практичної підготовки одержати керівника практичної підготовки від кафедри консультацію та супровідну документацію (під час установчої конференції з практичної підготовки або в індивідуальному порядку);
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії установи;
- своєчасно прибути на базу практичної підготовки, дотримуватися встановленого розпорядку практичних занять;
- у повному обсязі виконати всі завдання програми практичної підготовки, вести облік проведеної роботи у щоденнику проходження практичної підготовки;
- своєчасно оформити звітну документацію з практичної підготовки з дотриманням усіх вимог і стандартів, скласти диференційований залік з практичної підготовки;
- проходити практичну підготовку відповідно до термінів, зазначених у наказі по університету.

Староста групи здобувачів - практикантів на базі практичної підготовки складає розклад зайнятості практикантів на кожний день практичної підготовки, доводить його до відома групового керівника практичної підготовки, повідомляє здобувачів-практикантів про колективні консультації, виконує доручення керівників практичної підготовки.

3. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Практична підготовка є однією з форм науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти поряд з такими формами як написання курсових, участь у науково-практичних конференціях для здобувачів, конкурсах наукових праць молодих дослідників, турнірах.

Зміст науково-дослідницького компоненту виробничої практичної підготовки здобувача вищої освіти, тематика дослідницької діяльності узгоджуються з напрямками дослідницької діяльності кафедри, а також з конкретною дослідницькою проблематикою, якою він (вона) займається. Особливого значення науково-дослідна складова практичної підготовки набуває для здобувачів вищої освіти СО «Бакалавр» на 4 курсі під час проходження виробничої практичної підготовки.

Отримані під час практичної підготовки знання, досвід з науково-дослідної роботи мають бути використані здобувачами вищої освіти при підготовці доповідей на науковій студентській конференції, виступів на науково-практичних семінарах, написанні курсових робіт.

Навчальна (перекладацька) практична підготовка на 3 курсі ОС «Бакалавр» передбачає набуття знань про принципи та етапі організації діяльності перекладача; сучасні досягнення теорії та практики перекладу текстів тематики міжнародних відносин різних функціональних стилів; конкретні методи і методики перекладу текстів загальної направленості та вузькоспеціалізованих текстів; методи і методики послідовного усного перекладу; прийоми досягнення змістовної та смислової відповідності між оригінальним текстом і перекладом; особливості використання програм автоматичного перекладу та допоміжних програм в процесі перекладу; оволодіння наступними вміннями та навичками: організація перекладацької діяльності; користування різними видами словників серед яких: словник довідкового типу; загальний англо-український та україно-англійський словник; словник дипломатичних термінів; тезаурус тощо; користування довідковою та допоміжною літературою в процесі перекладу; використання програм автоматичного перекладу такими як, наприклад, google перекладач, Smartcat, Metatexis тощо; використання програм допоміжного характеру таких як, наприклад, програми для розпізнавання тексту – АBBYY FineReader та CuneiForm; програма автоматичного виправлення помилок – AfterScan тощо; розуміння процесу послідовного перекладу.

Під час проходження *виробничої практичної підготовки* з метою активізації діяльності здобувачів вищої освіти, розширення їхнього світогляду, підвищення ініціативи, надання практичній підготовці більш конкретного і цілеспрямованого характеру передбачено виконання кожним здобувачем низки індивідуальних завдань. Це дає змогу набути вміння і навички самостійного розв'язання виробничих, наукових чи організаційних завдань. Індивідуальні завдання визначають конкретні напрямки діяльності здобувача під час практичної підготовки: як ті, що виконуються ним особисто, так і у складі мікрогрупи.

У результаті проходження *виробничої практичної підготовки* на 4 курсі ОС «Бакалавр» здобувачі вищої освіти отримують знання про основні форми реалізації міжнародних відносин; умови і особливості встановлення та підтримання контактів з іноземними партнерами; міжнародно-правову базу двосторонніх відносин та національне законодавство України в цій сфері; спеціальну термінологію; дипломатичний протокол та етикет; найважливіші функції установ, що займаються міжнародною діяльністю та засоби їх забезпечення; наступні практичні навички та вміння: пошук та аналіз інформації щодо важливих міжнародних подій; ухвалення рішень у виробничій діяльності; переклад документів з іноземної мови; організація протокольних заходів; складання дипломатичних документів; професійна культура спілкування; встановлення і підтримання контактів у міжкультурному середовищі.

Виробничою практичною підготовкою передбачене виконання індивідуального завдання науково-дослідного або аналітичного характеру. Деталізація та подальша конкретизація напрямку дослідження здійснюється під час проведення установчої конференції з керівниками практичної підготовки від кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики.

4. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ СПИСКУ РЕКОМЕНДОВАНИХ ПОСИЛАНЬ

Під час формування й наповнення Розділу «Список рекомендованої літератури та джерел інформації» в робочих програмах практичної підготовки враховується наступне:

- відповідність джерел інформації змісту практичної підготовки: усі джерела, включені до списку рекомендованої літератури, повинні чітко відповідати тематиці практичної підготовки та охоплювати ключові аспекти, що розглядаються у програмі;

- актуальність літератури: перевага надається джерелам, опублікованим в останні 10 років. У випадку використання класичних джерел, обґрунтовується їхня важливість для сучасного освітнього процесу та практичної підготовки здобувача;

- різноманітність джерел: у списку мають бути представлені різні типи джерел (монографії, підручники та навчальні посібники, практикуми, наукові статті, матеріали конференцій, нормативні документи тощо). Крім літератури, список може включати посилання на Інтернет-джерела та електронні бази даних. Це дозволить забезпечити всебічне розкриття тематики та можливість для студентів глибше ознайомитися з предметною областю практичної підготовки;

- мова джерел: основний акцент робиться на літературі українською мовою. Крім цього, забезпечується включення іноземних джерел (насамперед, англійською мовою), якщо вони є основоположними або не мають відповідників українською мовою;

- доступність літератури: рекомендується включати до списку джерела, які є доступними для студентів (наявні у бібліотеці Університету, доступні онлайн у відкритому доступі або через освітні платформи та бази даних наукової інформації);

Список рекомендованої літератури має періодично переглядатися та оновлюватися, щоб забезпечити актуальність і відповідність сучасним освітнім стандартам.

Джерела повинні відповідати державним освітнім стандартам та нормативним вимогам для забезпечення необхідного рівня підготовки студентів. Рекомендована література подається із поділом на обов'язкову (основну) та додаткову. Обов'язкова література включає ключові джерела, які є основою для опанування матеріалу. Додаткова література пропонується для поглибленого вивчення тематики.

Оформлення бібліографічного опису джерел інформації здійснюється відповідно до Державного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».